

D – Charakteristika studijního předmětu

Kód	HP0592						
Název studijního předmětu	Teorie národního hospodářství II						
Název v českém jazyce							
Název v anglickém jazyce	Theory of National Economy II						
Výuka v jazyce	Čeština.						
Typ a zařazení předmětu		Zařazení		Ročník	2	Semestr	ZS
Forma a rozsah výuky	Prezenční				Cvičení přednášky (hodiny/týden)	/	2/2
Ukončení a kredity	zápočet, zkouška				Počet kreditů	6	
Garant předmětu	doc. Mgr. Libor Dušek, Ph.D.						
Prerevizity	TNH I.						
Korekvizity	Žádné						
Neslučitelnosti	Žádné						

Anotace

Anotace TNH II

Právo lze nazírat jako systém institucí sloužící k ovlivnění jednání a interakce jednotlivců. Jeho hlavním cílem je vyvážení podmínek pro dobrovolnou kooperaci a prostoru pro usilování o vlastní štěstí, při minimalizaci negativních dopadů na zbytek společnosti. Stručně, právo by mělo mít dobré společenské konsekvence. Ekonomie je věda, jež studuje lidské jednání, interakce jednotlivců a skupin a jejich společenské důsledky. Ekonomie je tedy přirozeným nástrojem pro analýzu právních norem a jejich společenských dopadů.

Tento předmět staví na předchozím předmětu Teorie národního hospodářství I. Na úvod doplňuje základní znalosti ekonomie týkající se financí a makroekonomie. Další část předmětu potom aplikuje nástroje ekonomie na právo. Právní instituce nastavují omezení a podněty, v jejich rámci probíhá lidská aktivita. Ekonomická analýza bude využita pro osvětlení oblastí práva jako vlastnictví, odpovědnost za škodu, smluvní právo a trestní právo. Ekonomie poskytuje jednotný rámec propojující tyto zdánlivě oddělené právní oblasti a umožní tak lépe porozumět jejich společným aspektům. V předmětu bude kladen důraz na pochopení toho, jak rozdílné právní normy ovlivňují lidské chování a fungování trhů, a zda mají pozitivní nebo negativní vliv na blahobyt společnosti.

Absolvováním předmětu by studenti měli získat:

- Znalost a porozumění pojmů z oblasti financí a makroekonomie
- Schopnost rozeznat ekonomické aspekty v právních problémech a aplikovat základní principy ekonomie pro jejich analýzu.
- Schopnost produkovat smysluplné predikce ohledně dopadů právních norem na lidské jednání a fungování trhů.
- Schopnost zhodnotit právní normy z hlediska ekonomické efektivity.

Požadavky k zakončení předmětu

Předmět je zakončen zápočtem a zkouškou.

Podmínky zápočtu: Zápočet je udělen za zisk minimálně 7 bodů z maximálně 13 možných, přičemž max. 3 body je možné získat za docházku a max. 10 bodů za aktivitu na seminářích.

Ke každému semináři bude předepsána literatura ke čtení a sada několika problémů k řešení. Očekává se, že studenti si před seminářem předepsanou literaturu přečtou a problémy vyřeší. Semináře budou zaměřeny na ukázkou řešení poskytnutých problémů, diskusi předepsané četby, rozšíření materiálu z přednášek, příklady a aplikace.

Docházka a aktivita budou ověřeny na konci každého semináře krátkým kvizem o několika otázkách (celkem 20 otázek za semestr). Odevzdání podepsaného kvizu slouží jako doklad o docházce. Za účast na všech seminářích či účast s jednou absencí jsou 3 body, za každou další absenci se odečítá bod (záporné body za docházku se však neuděluje). Za plný počet správných odpovědí na otázky ve všech kvizech je 10 bodů za aktivitu, nižší počty správných odpovědí se na body za aktivitu přepočítávají proporcionálně.

V případě dosažení méně než 7 bodů lze zápočet získat na základě absolvování písemného testu v rámci celokatedrových termínů (max 3 pokusy). Ke složení zápočtu v tomto testu je třeba získat minimálně 60% možných bodů v testu. Body za docházku a aktivitu na seminářích se již nezapočítávají.

Podmínky zkoušky:

Před konáním zkoušky je student povinen mít v internet. systému udělení zápočtu z TNH I a TNH II, jinak se nelze na zkoušku do systému přihlásit a zkoušku absolvovat.

Závěrečná zkouška z TNH je písemná, obsahuje látku za oba semestry výuky. Obsahem písemného testu je sada otázek multiple choice a sada delších problémy k řešení (obdobné problémům předepisovaným na semináře). Otázky, příklady a problémy testují znalost a zejména porozumění ekonomických pojmů a principů a schopnost aplikovat tyto pojmy a principy na konkrétní otázky fungování trhů a právní regulace.

Závěrečná zkouška má formu celokatedrového písemného testu ve zkuškovém období v termínech vyhlášených katedrou v SIS. Přihlašování je možné pouze přes informační systém. Test trvá 90 minut. Počet vypsaných termínů ve zkuškovém období zimního semestru je celkem 4, dále bude vypsán 1 termín v červnu a 1 termín v září letního semestru.

Individuální zápočty, individuální termíny zkoušek, ani ústní přezkušování se nepřipouští. Bližší informace v dokumentech katedry.

Sylabus

Sylabus TNH II

1. Firma a finance

1. Hodnota peněz v čase, úrok.
2. Cena aktiva (akcie, firma, budova) je současná hodnota budoucích finančních toků.
3. Finanční kapitál
4. Rozvaha a výsledovka

2. Makroekonomické minimum pro právníky

1. Hrubý domácí produkt
2. Inflace
3. Fiskální politika, státní rozpočet, deficit, dluh
4. Monetární politika, centrální banka a její nezávislost
5. Základní empirická fakta: HDP, hospodářské cykly, inflace, deficit, dluh

3. Koncepty efektivity a jejich aplikace

1. Vzácnost a plýtvání.
2. Efektivnost
3. Pareto efektivnost
4. Kaldor-Hicksovo kritérium.
5. Analýza nákladů a výnosů.
6. Konsekvencialismus
7. Aplikace: vyvlastnění

4. Hodnocení dopadů právních regulací (RIA)

1. Metody vyhodnocení dopadů právních regulací
2. Cost-benefit analýza
3. Analýza ex-ante a ex-post
4. Proces RIA v domácím a evropském legislativním procesu
5. Příklady dobré a špatné praxe

5. Instituce a společenský blahobyt

1. Dlouhodobý hospodářský růst: fakta
2. Ekonomické mechanismy hospodářského růstu
3. Vlastnická práva
4. Inkluzivní a extraktivní instituce
5. Právní rodiny a hypotéza efektivity common law.

6. Vlastnictví

1. Přínosy a náklady vlastnických práv.
2. Vlastnictví jako svazek oprávnění.
3. Limity vlastnictví.
4. Ustavení a verifikace vlastnictví.
5. Ochrana vlastnictví a nápravná opatření při narušení vlastnictví.

7. Odpovědnost za škodu

1. Ekonomická teorie odpovědnosti za škodu.
2. Minimalizace společenských nákladů.
3. Jednostranné nehody: Objektivní a subjektivní odpovědnost, nedbalost, Handovo pravidlo
4. Dvoustranné nehody.
5. Odpovědnost za škodu na zdraví a životě.
6. Hodnota statistického života.

8. Smluvní vztahy

1. Teorie vyjednávání a smluvní vztahy.
2. Oportunistické chování a vynutitelnost smluvních závazků.
3. Motivace k plnění či porušení smlouvy v závislosti na nápravných opatření.
4. Ekonomická interpretace smluv.
5. Neúplné kontrakty, defaultní pravidla a vyplňování mezer.
6. Asymetrické informace ve smlouvách: neplatnost, informační povinnost
7. Smlouvy a alokace rizika

9. Ekonomie kriminality

1. Ekonomický model kriminálního jednání.
2. Ekonomická teorie optimální trestní politiky.

3. Trestní řízení a alternativní trestní procedury.
4. Leniency programy.

10. Ekonomie soudního procesu

1. Soukromé a společenské náklady soudního sporu
2. Motivace účastníků soudního procesu
3. Mimosoudní vyrovnání

11. Asymetrické informace, problém pána a správce

1. Asymetrické informace
2. Problém pána a správce (zmocnění): morální hazard
3. Aplikace: korupce
4. Aplikace: oddělení vlastnictví od managementu v korporaci

Studijní literatura

Základní:

Mankiw, Gregory N. 1999. *Zásady ekonomie*. Praha: Grada. (Jakákoli anglická edice je taktéž vhodná.)

Fryštenská M: *Ekonomická analýza civilního práva*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2015. 311 s. Edice Scientia, č. 518. ISBN 978-80-210-7880-2. Dostupné na <http://science.law.muni.cz/knihy/monografie/frystenska-ekonomicka-analyza.pdf>

Dušek, Broulík, Montag et al: *Ekonomická analýza práva: základní koncepty a aplikace*. On-line skripta, 2019.

Dušek, Libor, a Josef Montag. 2016. Ekonomický přístup ke zkoumání práva: přehled metodologie a nástin příležitostí pro výzkum v České republice. *Jurisprudence* 6:40-42. Dostupné na <http://www.jurisprudence.cz/cz/casopis/ekonomicky-pristup-ke-zkoumani-prava-prehled-metodologie-a-nastin-prilezitosti-pro-vyzkum-v-ceske-republice.m-214.html>.

Materiály poskytované průběžně k jednotlivým seminářům (dostupné na Moodle).

Doplňková:

Cooter, Robert and Ulen, Thomas, "Law and Economics, 6th edition" (2016). Berkeley Law Books. 2. Available online at <https://scholarship.law.berkeley.edu/books/2>

Frank, R.H, Bernanke, B.S. 2003. *Ekonomie*. Praha: Grada (Jakákoli anglická edice je taktéž vhodná.)

CoreEcon (on-line learning project): www.core-econ.org.

Holman, R. *Ekonomie*. 6. vydání. Praha: C.H.Beck.

Posner, Richard: *Economic Analysis of the Law* (5th ed.). New York: Aspen Publishers, 1998 pp. 3-31.

Montag, J. and Sobek, T. (2018): Proportionality test, forthcoming in Marciano, A. and Ramello G.B. (Eds.). 2019. *Encyclopedia of Law and Economics*. New York: Springer.

Acemoglu, D., Johnson, S. and Robinson, J.A. 2015. Proč státy selhávají. Kap. 1.

Calabresi, Guido. and Melamed, A. Douglas, 1972. Property rules, liability rules, and inalienability: one view of the cathedral. *Harvard Law Review* 85:1089--1128.

Montag, Josef. 2016. "Zdravý selský rozum: o ekonomickém významu a interpretaci rozumnosti v občanském zákoníku." Jiné právo. Dostupné na <http://jinepravo.blogspot.com/2016/12/zdravy-selsky-rozum-o-ekonomickem.html>.

Kühn, Zdeněk. 2007. „Má mít náhrada škody v soukromém právu sankční funkci?“ Jiné právo. Dostupné na <http://jinepravo.blogspot.com/2007/10/m-mt-nhrada-kody-v-soukromm-prvu-sankn.html>

Další materiály budou poskytované průběžně k jednotlivým seminářům (dostupné na Moodle).